

Bezpečnostní a strategická studia v kontextu vědy

BSS405, 27/02/2019

JAKUB DRMOLA

Co je BSS zač

Je dobré vědět, co studujeme a jakou má obor historii

Najít si „své místo“ v celé diskuzi a vyjasnit si postoje

- odrazí se i v použité metodologii

Inspirace pro výzkum – ukazují, co vše jde vlastně zkoumat

Lze zkoumat různé otázky různými způsoby

Změna uvažování v bezpečnostních studiích:

Strategická studia

Bezpečnostní studia

Mezinárodní
vztahy

Tradiční/realistický a liberální přístup

Sociologie, antropologie, psychologie, politologie, mediální
studia, informatika...

Kritická bezpečnostní
studia

Konec studené války

11/9

Velšská škola

Kodaňská škola

Pařížská škola

Feministický přístup

Postkoloniální přístup

Změny:

- Kritika státocentrismu a nové referenční objekty
- Vertikální i horizontální rozšiřování bezpečnosti
- Interdisciplinarita
- Nové teorie (sekuritizace, diskurz), nová témata
- Předmětem výzkumu se stala „bezpečnost“ sama o sobě

Příklady nového myšlení

„Moc“

- Klasický přístup – vyjádřeno počtem jaderných hlavic, strategickou pozicí, počtem „lidské“ síly
- Foucault (pařížská škola) – Moc vnímána jako sociální vztah mezi dvěma aktéry, vždy je přítomný prvek odporu.

„Bezpečnost“

- Klasický přístup – eliminace hrozeb a rizik (realisté), vytvoření bezpečného systému (liberálové)
- Kritický přístup – bezpečnost vnímána jako sociální konstrukt – někdo tvoří (ne)bezpečí - bezpečnost se stala sama o sobě předmětem zkoumání

“comes from somewhere, is produced by someone, and has potentially significant impacts on others” (Jarvis 2013: 236)

Nové „kritické“ přístupy =
kritické vymezování vůči tradičnímu vnímání
bezpečnosti

Bylo (a je) potřeba vymezit co spadá do oboru

- stále neexistuje shoda

Přístupy nám mohou poskytnout novou optiku
na problematiku, ale nejsou předurčující –
většinou nejsou zcela ucelené a spousta kritiky ze
všech stran

Vnitřní pnutí uvnitř kritických studií

Může být bezpečnost pro všechny?

- Ideální stav eliminace hrozeb vs. Názor že bezpečnost jakožto odvozený koncept nemůže existovat bez nebezpečí...

Svoboda vs. Bezpečí

- Rozšiřování konceptu bezpečnosti vs. kritický postoj a „*politika pryč od bezpečnosti*“

Uzké vs. Široké pojení bezpečnosti

Pozitivismus vs. Post-pozitivismus

- Je rozdíl mezi přírodními a sociálními vědami? Může být výzkumník objektivní?

Obecně můžeme rozdělit kritické studia na jednotlivé školy a přístupy:

- Kodaňskou – analytickou
 - Velšskou – normativní
 - Pařížskou – sociologickou
- + feministický a poskoloniální přístup

Velšská škola (Aberystwyth School): Rozšiřování konceptu bezpečnosti a normativnost

Kritická teorie (Critical Theory)

- Rozšíření na nevojenské hrozby
- „bezpečnost“ je vnímaná v širším kontextu
- Rozšíření toho kdo je referenční objekt – individuální lidské bytosti
- Zaměřena na normativní cíl = lidská nezávislost

Emancipace/Bezpečnost = vzdělání, ekonomický růst, zdravé životní prostředí atd.

Normativní aspekt – akademik žije ve společnosti a nemůže se odtrhnout od „hodnot“ – vybíráme a zdůrazňujeme určité fakta + vlivy jako gender, vzdělání, třída atd... Není problém toho, že neděláme „objektivní rozhodnutí“, problém je to, že se některé možnosti rozhodneme ignorovat

Kodaňská škola: Hledání nového „nástroje“ - teorie sekuritizace

Buzan, Wæver, ...

Nesnaží se být aktivisty a mají spíše pozitivistický přístup – snaží se popsat proces skrze optiku nové teorie

Horizontální a vertikální rozšiřování bezpečnosti

Sekuritizační aktér, hrozba, publikum, řečový akt

Přenesení tématu z režimu běžné politiky do režimu výjimečných opatření – téma by mělo být životním zájmem pro referenční objekt

Kritika: Za sekuritizací nemusí stát „výjimečný stav“ ale pouhá byrokracie a triviální zájmy – např. podpora ze státního rozpočtu, celá teorie pak pouze udržuje quo

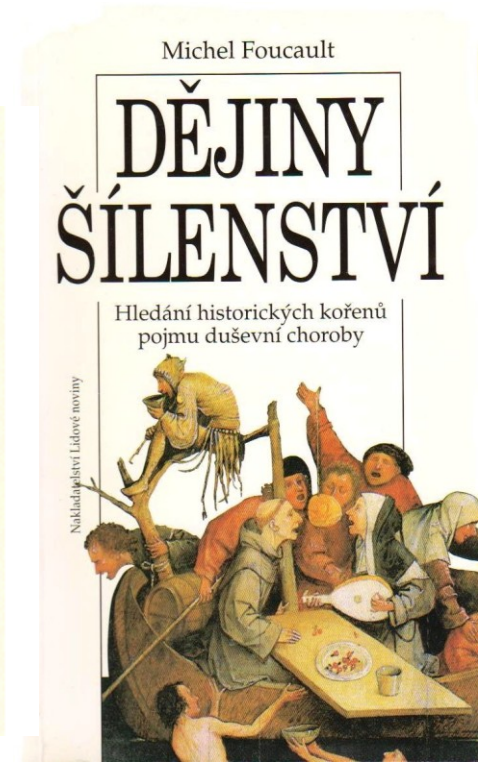
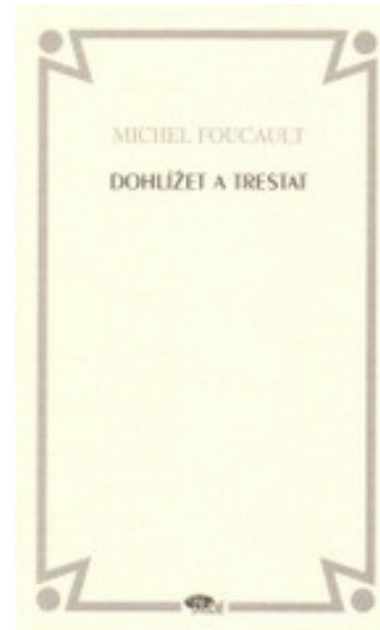
Pařížská škola: Význam „slova“ a jeho vlivu na realitu

Sociologický pohled

Zaměření na slova a jejich měnící se význam - svět chápeme skrze diskurzy

Byrokratizace, instituce a konstrukce bezpečnosti na každodenní bázi

Zaměření na aktéry bezpečnosti na lokální úrovni (vyhazovači, policie, bezpečnostní agentury)

studia:

Má gender svou roli v bezpečnosti?

Již od 70. let 20. století

Zdůrazňování pozice a role genderu v bezpečnosti

Výzkumu zaměřené na ženy diplomatů, prostitutky na vojenských základnách, žen uprchlíků, znásilňování jako nástroje války, role žen v terorismu, ženských nápravných zařízení atd.

Zdůrazněna role diskurzu a přenesení diskuze na rovinu běžného „prožívání“ bezpečnosti – human security

Vernakulární bezpečnostní studia

- Diskurzivní pojetí, lokální kontext, antropologické přístupy a důraz na „obyčejní lidi“
- Výzkumy lokálního významu bezpečnosti (vyhazovači, soukromé bezpečnostní agentury, městská police atd.)
- „publikum“ ze sekuritizační teorie již není pasivní, ale aktivní aktér

Postkoloniální přístup: Bezpečnost z pohledu „třetího světa“

Tradiční přístup před koncem studené války viděl v tzv. „třetím světě“ pouze nástroje pro hlavní střed mezi USA a SSSR

Kritický přístup – koncept státu jako hrozby pro své vlastní občany

Hrozby jako je občanská válka, ekonomické hrozby, státní terorismus, ztráta legitimacy vlády atd.

Kritika „westernizace“ bezpečnostních studií – například ve „válce proti teroru“ – střed mezi Západem a Islámem – celá problematika je komplexnější a měli bychom hledat důvody vzniku teroristických organizací

Co je to „věda“?

Boj za terminologickou čistotu

- metodologie
- metoda
- validita
- reliabilita
- replikovatelnost
- reprodukovatelnost
- falzifikovatelnost

Krize vědy

- tzv. „reproducibility crisis“ (případně replicability)
- zasaženy hlavně sociálněvědní obory, psychologie a medicína
- příčiny?
 - obrovský objem prací
 - nízká prestiž replikačních studií
 - incentivy a odpor vůči negativním výsledkům

Co s tím?